

Załącznik
do UCHWAŁY NR /11
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA
KUJAWSKO-POMORSKIEGO
z dnia 2011 r.

**WIELOLETNI PROGRAM WSPÓŁPRACY
SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO
Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI
NA LATA 2011-2015**

SPIS TREŚCI

Wstęp	2
Przesłanki uchwalenia programu	2
Wizja 2015.....	2
Podstawy prawne współpracy	3
Rozdział I: Diagnoza współpracy sektora pozarządowego z samorządem województwa kujawsko-pomorskiego	3
Podstawowe dane na temat organizacji pozarządowych w województwie kujawsko-pomorskim	3
Obszary działalności	5
Formy działalności.....	5
Odbiorcy działań organizacji	6
Skala działań organizacji	6
Zasoby osobowe organizacji.....	7
Finanse organizacji	7
Współpraca z samorządem.....	9
Wnioski wynikające z diagnozy sytuacji sektora pozarządowego w województwie kujawsko-pomorskim	9
Rozdział II: Cel główny i cele szczegółowe	11
Cel główny.....	11
Cele szczegółowe	11
Realizacja celów szczegółowych.....	12
Rozdział III: Zasady Współpracy	21
Rozdział IV: Partnerzy współpracy	22
Rozdział V: Zakres przedmiotowy współpracy	22
Rozdział VI: Formy współpracy	22
Rozdział VII: Priorytetowe obszary zadań publicznych	24
Rozdział VIII: Okres realizacji programu	25
Rozdział IX: Sposób realizacji programu	25
Rozdział X: Roczny program współpracy	26
Rozdział XI: Wysokość środków planowanych na realizację programu	27
Rozdział XII: Sposób oceny realizacji programu	27
Rozdział XIII: Sposób tworzenia programu i przebieg konsultacji	30
Załącznik	
Skład zespołu autorskiego opracowującego projekt programu	

Wstęp

1. Przesłanki uchwalenia programu

Samorząd województwa kujawsko-pomorskiego od początku swego istnienia dostrzega potrzebę wspierania aktywności obywatelskiej, która ma znaczący wpływ na rozwój regionu we wszystkich sferach życia społecznego. Od 2000 r. organizowane jest doroczne Wojewódzkie Forum Organizacji Pozarządowych, od 2003 r. działa Rada Organizacji Pozarządowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego¹, stanowiąca reprezentację organizacji działających w regionie kujawsko-pomorskim. Wraz z wejściem w życie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, co roku wspieranych jest finansowo kilkaset projektów realizowanych przez podmioty trzeciego sektora.

Jesienią 2007 r. powstało Biuro Pełnomocnika ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi², którego zadaniem jest koordynowanie działań samorządu województwa w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi. Istnienie komórki zajmującej się wyłącznie współpracą z trzecim sektorem, umożliwia usystematyzowanie i zintensyfikowanie działań samorządu województwa na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w regionie.

Najważniejszą przesłanką podjęcia prac nad *Wieloletnim programem współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2011-2015*, zwanego dalej *Wieloletnim programem*, była, wynikająca z doświadczeń ostatnich czterech lat w zakresie współdziałania województwa z trzecim sektorem, potrzeba stworzenia długofalowej wizji tej współpracy. Ponadto zauważalny i niepokojący jest fakt nikłego udziału organizacji pozarządowych w tworzeniu rocznych programów współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi. Przyczyną tego są zarówno mało skuteczne metody prowadzenia konsultacji, jak i niewielkie zainteresowanie konsultacjami ze strony organizacji. W efekcie, w większości dotychczasowych programów rocznych, zabrakło wspólnie wypracowanych priorytetów i zasad współpracy, co nie jest dobrą praktyką w kontekście rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Stąd przystępując do prac nad *Wieloletnim programem*, przyjęto partycypacyjny sposób jego tworzenia, zgodnie z którym w procesie powstawania dokumentu od początku uczestniczą wszystkie zainteresowane strony, tj. przedstawiciele trzeciego sektora, pracownicy Urzędu Marszałkowskiego oraz radni Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Dodatkowym bodźcem do zainicjowania prac nad projektem *Wieloletniego programu*, były zmiany w ustawie o działalności pożytku publicznego, które usankcjonowały możliwość uchwalania przez samorząd wieloletnich programów współpracy z organizacjami pozarządowymi.

2. Wizja 2015³

Współpraca samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi jest oparta o wspólnie wypracowane i obustronnie przestrzegane zasady. Dzięki pełnemu dostępowi do informacji oraz czytelnym i prostym procedurom wzmacniane jest wzajemne zaufanie między

¹ Wraz z uchwaleniem w dniu 10 czerwca 2011 r. nowego regulaminu Rada zmieniła nazwę na Sejmik Organizacji Pozarządowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

² Od 1 lipca 2011 r. nastąpiła zmiana nazwy na Biuro Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi.

³ Treść „Wizji 2015” została wypracowana przez członków zespołu autorskiego podczas spotkań warsztatowych i oznacza stan, który realizatorzy programu zamierzają osiągnąć docelowo, tj. najpóźniej w 2015 r. Zespół autorski opracowujący projekt „Wieloletniego programu współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2011-2015” został powołany Uchwałą Nr 65/1098/10 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 sierpnia 2010 r., jednak faktycznie, w sposób nieformalny działał od czerwca 2009 r.

Partnerami. Istnieje wieloletni program współpracy, który tworzy długofalową perspektywę, dającą podbudowę dla stabilności finansowej, merytorycznej, ciągłości działań i trwałości efektów. Program współpracy jest spójny z zapisami strategii województwa, dzięki czemu działania organizacji pozarządowych wpisują się w strategiczne obszary rozwoju Regionu.

Coraz większa liczba realizowanych zadań publicznych oraz zwiększone środki finansowe na te zadania w praktyce realizują zasadę pomocniczości. Organizacje włączane są w tworzenie prawa miejscowego.

Dzięki systematyczności współpracy, opartej o pełną diagnozę działań sektora pozarządowego, prowadzona jest bieżąca ocena, pozwalająca na szybkie ewentualne korekty mechanizmów współpracy. Jednocześnie wszyscy Partnerzy mogą na bieżąco dostrzegać korzyści ze wspólnej pracy na rzecz mieszkańców Regionu.

3. Podstawy prawne współpracy

Współpraca samorządu województwa kujawsko – pomorskiego z organizacjami pozarządowymi opiera się przede wszystkim na:

1. Ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.);
2. Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.);
3. Strategii wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego na lata 2009-2015, stanowiącej załącznik do uchwały nr 240/2008 Rady Ministrów z dnia 4 listopada 2008 r.;
4. Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2007–2020, stanowiącej załącznik do uchwały Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego Nr XLI/586/05 z dnia 12 grudnia 2005 r. Zapisy *Wieloletniego programu* odnoszą się zwłaszcza do trzeciego priorytetowego obszaru działań, jakim jest Rozwój zasobów ludzkich, Działanie 3.2 Budowa kapitału społecznego;
5. Wojewódzkich programach realizowanych aktualnie przez samorząd województwa kujawsko-pomorskiego.

Rozdział I

Diagnoza współpracy sektora pozarządowego z samorządem województwa kujawsko-pomorskiego

1. Podstawowe dane na temat organizacji pozarządowych w województwie kujawsko-pomorskim

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2009 r.⁴ w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowanych było niemal 5 000 organizacji pozarządowych. Porównanie tej liczby z danymi z końca 2005 r., które wskazywały na 3750 podmiotów III sektora, świadczy o dynamicznym wzroście ilościowym stowarzyszeń i fundacji w regionie. W tej liczbie zdecydowaną większość stanowią stowarzyszenia - 86%, fundacje to - 12% oraz inne organizacje - 2%. Przyrost liczby organizacji nie przekłada się jednak bezpośrednio na jakość i ilość działań, bowiem powyższe dane statystyczne odnoszą się do podmiotów zarejestrowanych i nie uwzględniają ich faktycznego funkcjonowania. Dane szacunkowe oparte na badaniach ogólnopolskich prowadzonych przez Stowarzyszenie Klon/Jawor⁵ oraz badaniach o zasięgu regionalnym prowadzonych przez

⁴ *Województwo Kujawsko-Pomorskie 2010. Podregiony, powiaty, gminy*, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2010

⁵ M. Gumkowska, J. Herbst, P. Radecki, *Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych. Raport z badania 2008, Stowarzyszenie Klon/Jawor*. Informacje zawarte w publikacji zostały wykorzystane w całym niniejszym opracowaniu w przypadku porównywania danych wojewódzkich z ogólnopolskimi.

Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych „Tłok” w Toruniu⁶ i Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego⁷, mówią o 58-60% organizacji aktywnych, co oznacza, iż ok. 3000 podmiotów faktycznie realizuje cele statutowe. Z kolei baza organizacji w Urzędzie Marszałkowskim wg stanu na koniec maja 2011 r. zawiera ponad 900 organizacji, które z własnej inicjatywy włączyły się do bazy. Warto nadmienić, że wraz z uruchomieniem na początku 2011 r. bazy organizacji w formie wyszukiwarki i usprawnieniem sposobu zamieszczania lub uaktualniania danych, liczba podmiotów w bazie szybko rośnie.

Szczegółowe dane ilościowe zawarte w tabeli poniżej pokazują również, iż 45 % organizacji ma swoją siedzibę w pięciu największych miastach regionu, tj. w Bydgoszczy, Toruniu, Włocławku, Grudziądzu i Inowrocławiu⁸. Duża liczba organizacji funkcjonuje również w powiatach ziemskich przylegających do tych miast. Wyjątek stanowi powiat grudziądzki, w którym, podobnie jak w powiatach rypińskim i radziejowskim, aktywność społeczna wydaje się być najmniejsza.

Liczba organizacji zarejestrowanych w województwie kujawsko-pomorskim (wg rejestru REGON) na dzień 31.12.2009 r.

Powiat	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych
POWIATY GRODZKIE	
Bydgoszcz - Miasto	937
Grudziądz - Miasto	127
Toruń – Miasto	790
Włocławek Miasto	280
POWIATY ZIEMSKIE	
Aleksandrowski	145
Brodnicki	178
Bydgoski	193
Chełmiński	140
Golubsko-Dobrzyński	118
Grudziądzki	80
Inowrocławski	286
Lipnowski	141
Mogileński	86
Nakielski	179
Radziejowski	81
Rypiński	79
Sępoleński	107
Świecki	194
Toruński	188
Tucholski	166
Wąbrzeski	109
Włocławski	187
Żniński	174
Łącznie	4965

Źródło: Województwo Kujawsko-Pomorskie 2010. Podregiony, powiaty, gminy, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2010.

⁶ A. Anielska, J. Gądecki, *Diagnoza ngo. Badania organizacji pozarządowych w województwie kujawsko-pomorskim 2006*, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych „Tłok”, Toruń 2007. Informacje zawarte w publikacji zostały wykorzystane w całym niniejszym opracowaniu w przypadku porównywania danych wojewódzkich z roku 2009 do lat wcześniejszych.

⁷ Badanie zostało przeprowadzone w 2009 r. przez Biuro Pełnomocnika ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi na próbie 130 organizacji pozarządowych, które współpracują z samorządem województwa. Badanie dotyczyło okresu 2007 – 2009 i miało na celu zdiagnozowanie współpracy samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi.

⁸ W Inowrocławiu, jako części powiatu inowrocławskiego, zarejestrowanych jest 120 organizacji.

2. Obszary działalności

Największy odsetek, bo 21% organizacji w regionie kujawsko-pomorskim prowadzi działalność w obszarze sportu, turystyki i rekreacji oraz hobby. Drugim polem zainteresowań jest edukacja i wychowanie z wynikiem 19% oraz usługi socjalne i pomoc społeczna 18%. Najmniejsza liczba wskazań – 2% dotyczy obszaru badań naukowych. Przytoczone dane pochodzą ze wspomnianego badania przeprowadzonego w 2009 r. przez Urząd Marszałkowski i są zbliżone do danych uzyskanych przez Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych „Tłok” za 2006 r., jak również do danych ogólnopolskich.

Obszary działalności

Źródło: Badanie przeprowadzone przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2009 r.

3. Formy działalności

Organizacje pytane o najważniejsze formy działalności najczęściej wskazują „bezpośrednie świadczenie usług członkom lub klientom organizacji” (57,1%) oraz „organizowanie debat, seminariów i konferencji na tematy ważne dla organizacji” (19%). Natomiast formami najrzadziej realizowanymi są „badania naukowe” (1,8%) i „działalność wydawnicza” (3,1%). Podobne uszeregowanie w hierarchii ważności utrzymuje się od kilku lat zarówno w naszym województwie, jak i w całej Polsce.

Formy działalności

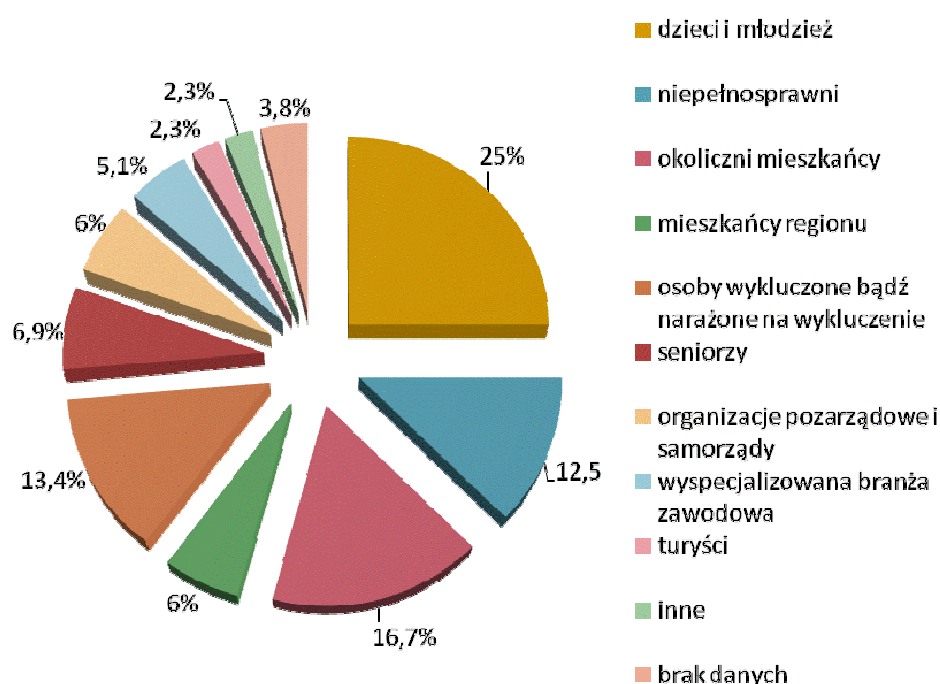
bezpośrednie świadczenie usług członkom lub klientom organizacji	57,1
organizowanie debat, seminariów i konferencji na tematy ważne dla organizacji	19,0
mobilizowanie i edukowanie opinii publicznej m.in. poprzez kampanie publiczne	5,5
finansowe wspieranie osób indywidualnych	4,9
reprezentowanie oraz rzecznictwo interesów członków lub klientów organizacji	4,3
animowanie współpracy między organizacjami	4,3
działalność wydawnicza	3,1
badania naukowe	1,8

Źródło: Badanie przeprowadzone przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2009 r.

4. Odbiorcy działań organizacji

Najczęstszym adresatem działań organizacji w naszym regionie są dzieci i młodzież, bowiem co czwarta organizacja wskazuje na tę grupę odbiorców, jako jedną z dwóch najważniejszych w jej działalności. Kolejną pozycję zajmują „okoliczni mieszkańcy” (16,7%) oraz „osoby narażone na wykluczenie społeczne i wykluczone” (13,4%) i „osoby niepełnosprawne” (12,5%), które uzyskały podobne wyniki. Najrzadziej działania organizacji kierowane są do turystów (2,3%).

Odbiorcy działań organizacji

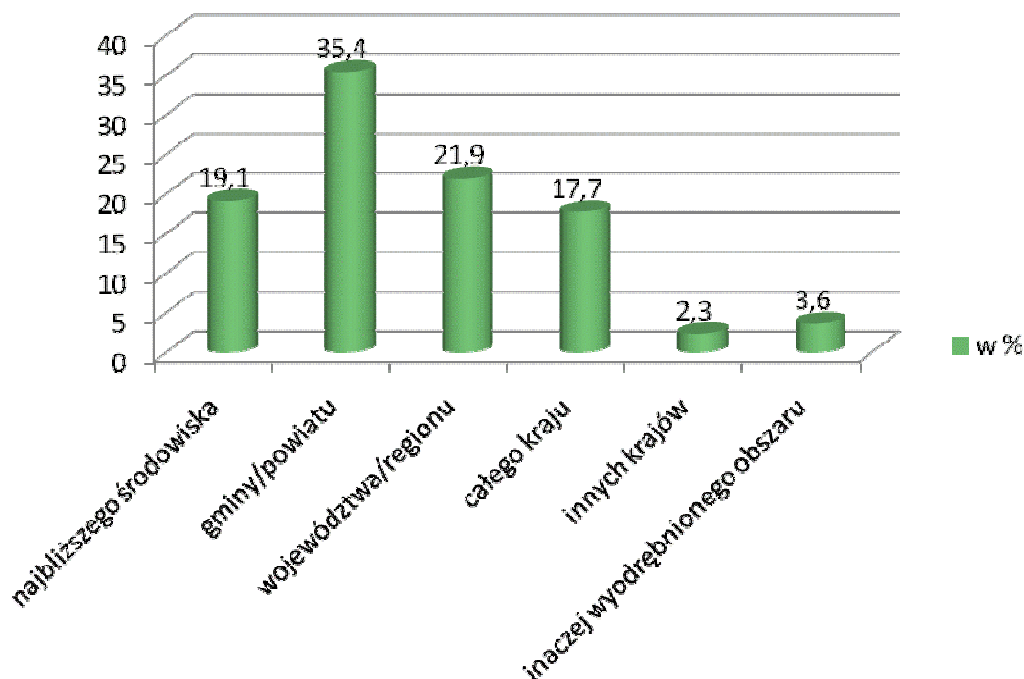
Źródło: Badanie przeprowadzone przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2009 r.

5. Skala działań organizacji

Do oceny skali działań organizacji posłużyły dwa wskaźniki: zasięg terytorialny prowadzonych działań oraz liczba przeprowadzonych w ostatnich latach projektów. Największa grupa organizacji (35,4%) realizuje swoje działania na terenie gminy lub powiatu, z kolei niespełna 20% ogranicza swoje działania do „najbliższego środowiska”, rozumianego jako wieś, dzielnica, osiedle i mniej więcej tyle samo wskazuje na zasięg regionalny. Zaledwie 2,3% organizacji wychodzi z działaniami za granicę, z czego można wnioskować, że nieliczna grupa organizacji realizuje projekty we współpracy z partnerami zagranicznymi.

22% organizacji w kujawsko-pomorskim nie pracuje metodą projektową, co stanowi znacznie niższy odsetek w porównaniu do danych ogólnopolskich. Spośród organizacji, które swoje działania opierają na projektach 28% realizuje 1 do 3 projektów rocznie, a 27% ponad 7 projektów rocznie. 23% podmiotów realizuje wyłącznie projekty trwające do 6 miesięcy.

Zasięg terytorialny prowadzonych działań

Źródło: Badanie przeprowadzone przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2009 r.

6. Zasoby osobowe organizacji

44% organizacji w województwie kujawsko-pomorskim współpracuje z wolontariuszami zewnętrznymi⁹, co jest zbieżne z danymi ogólnopolskimi. Ponad połowa organizacji, w których zaangażowani są wolontariusze, nie formalizuje faktu współpracy z wolontariuszem w formie umowy/porozumienia. Podobna grupa organizacji deklaruje przeszkolenie wolontariuszy.

Natomiast 51,5% organizacji zatrudnia płatny personel, niezależnie od formy zatrudnienia, tj. dotyczy to zarówno pracowników etatowych, jak i zatrudnionych na umowę zlecenie lub o dzieło. Na jedną organizację zatrudniającą płatnych współpracowników przypada średnio 2,5 pracowników etatowych.

7. Finanse organizacji

Najważniejszym i najczęściej wykorzystywanymi źródłami finansowania organizacji pozarządowych w naszym województwie w latach 2007-2009 były dotacje z samorządu gminy i składki członkowskie, co nie zmieniło się w stosunku do danych za lata 2003-2005 r. Niepokojąco niski procent stanowią środki pomocowe Unii Europejskiej, co również nie uległo zmianie w porównaniu z badaniami z poprzedniego okresu.

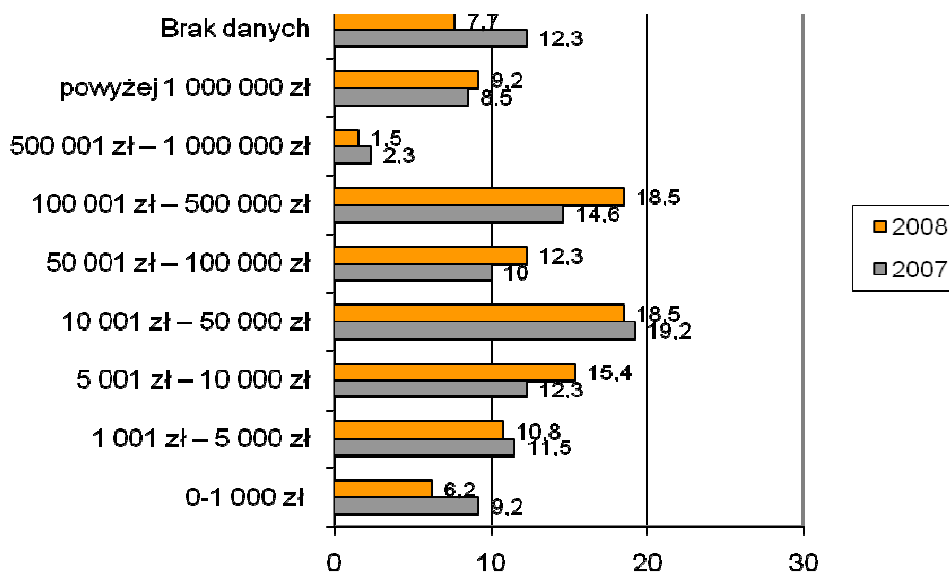
Przychody największej grupy organizacji w regionie mieszczą się w przedziale 10 tys. - 50 tys. zł, co jest tendencją utrzymującą się w porównaniu do lat 2007-2009. W 2008 r. ponadto znacznie wzrósł odsetek podmiotów, które uzyskały przychód powyżej 100 tys. zł. Zauważalny jest stały wzrost przychodów organizacji, także w grupie osiągającej przychody powyżej 1 mln zł, przy jednoczesnym spadku liczby organizacji, których budżet roczny nie przekracza 1 tys. zł.

Prowadzenie działalności statutowej odpłatnej deklaruje nieco ponad 26% organizacji, zaś działalnością gospodarczą zajmuje się ponad 8% podmiotów. W zakresie działalności gospodarczej nastąpił wzrost o 1,5 % w stosunku do lat 2003-2005. Warto nadmienić, że w porównaniu do danych ogólnokrajowych odsetek organizacji prowadzących działalność statutową odpłatną jest w naszym

⁹ Zgodnie ze stanem prawnym, obowiązującym w 2009 r., do wolontariuszy nie zaliczano członków organizacji.

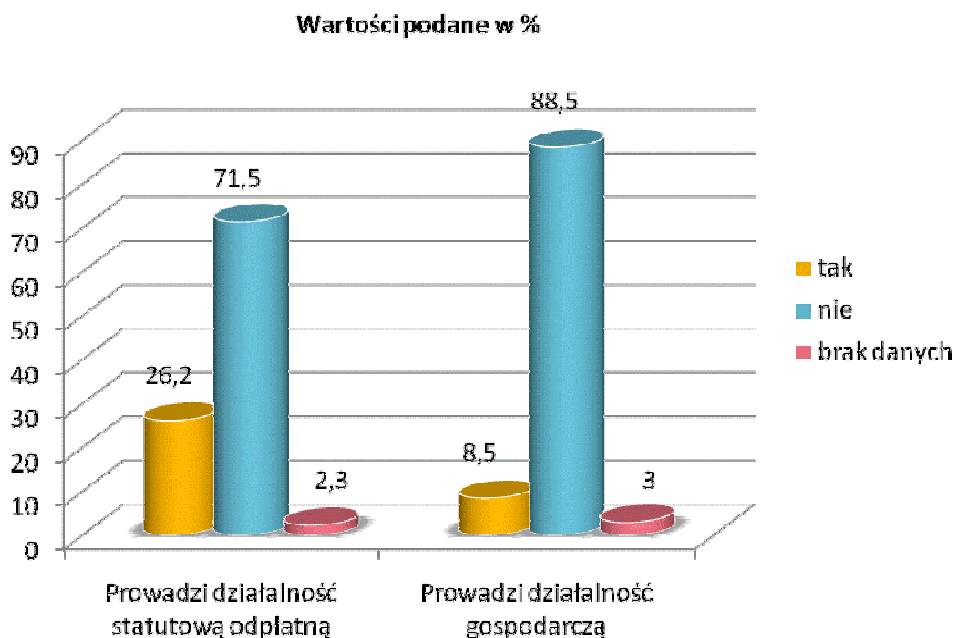
województwie znacznie wyższy (kujawsko - pomorskie - 26,2%, w Polsce 19%), zaś w odniesieniu do działalności gospodarczej nieco wyższy (kujawsko - pomorskie – 8,5 %, w Polsce – 7%).

Roczne przychody organizacji w latach 2007-2008

Źródło: Badanie przeprowadzone przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2009 r.

Działalność statutowa odpłatna i działalność gospodarcza organizacji w latach 2007-2008

Źródło: Badanie przeprowadzone przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2009 r.

8. Współpraca z samorządem

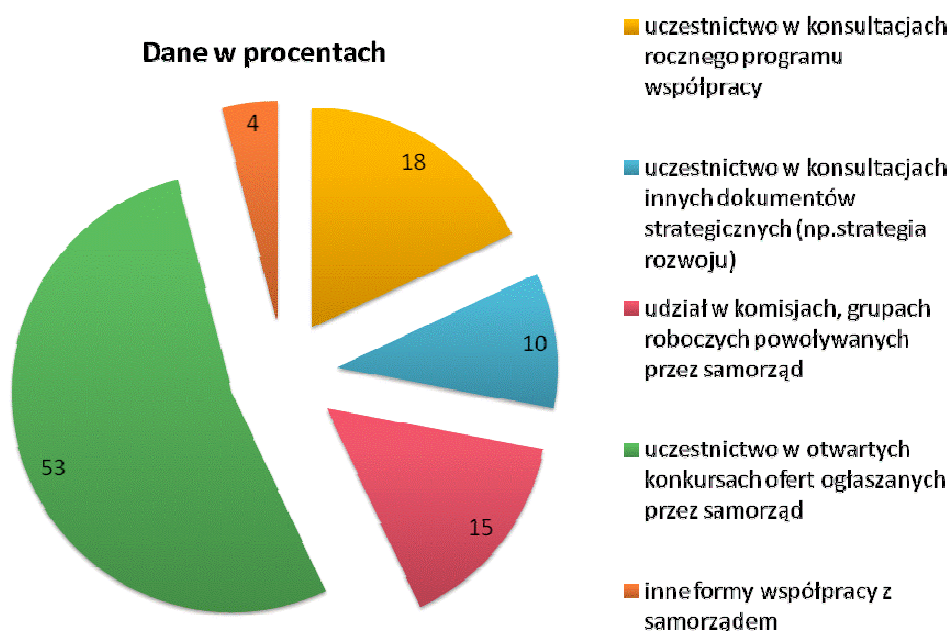
Najważniejszym partnerem organizacji pozarządowych w województwie są samorządy lokalne, wraz z podległymi im jednostkami. Regularne kontakty utrzymuje z nimi 60% organizacji. Z samorządem wojewódzkim i podległymi mu jednostkami organizacje kontaktują się raczej co pewien czas, natomiast regularne kontakty deklaruje nieco ponad 20% podmiotów.

Jako formy współpracy z samorządem regionalnym organizacje wskazują najczęściej uczestnictwo w otwartych konkursach ofert ogłaszanych przez samorząd województwa – 53 %. Znacznie mniejszym zainteresowaniem cieszą się konsultacje rocznego programu współpracy samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi -18 %.

Znajomość treści *Programu współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2009* deklaruje aż 64% organizacji, ale tylko 22,5% jest przekonanych, że organizacje pozarządowe mają istotny wpływ na ostateczny kształt tego programu, 62,5% twierdzi, że „trudno powiedzieć”, a 15% uważa, że organizacje pozarządowe nie miały ostatecznego wpływu na kształt rocznego programu współpracy.

Do udziału w komisjach, grupach roboczych powoływanych przez samorząd zgłosiło się 15% organizacji pozarządowych, a uczestnictwo w konsultacjach innych programów/dokumentów strategicznych (np. strategia rozwoju) już tylko 10 % organizacji. Inne – niewymienione wyżej – formy współpracy z samorządem województwa podjęło zaledwie 4% organizacji.

Formy współpracy organizacji pozarządowych z samorządem województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: Badanie przeprowadzone przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2009 r.

9. Wnioski wynikające z diagnozy sytuacji sektora pozarządowego w województwie kujawsko-pomorskim

Pierwszym i nadrzędnym wnioskiem, który nasuwa się w wyniku analizy sytuacji organizacji pozarządowych jest konieczność przeprowadzania cyklicznych (co 2-3 lata) kompleksowych badań trzeciego sektora w naszym województwie. Dane, które stały się podstawą niniejszej diagnozy pochodzą z kilku źródeł, nie są spójne pod względem zakresu i metody badawczej, co utrudnia ich

porównywanie, a przede wszystkim może wpływać na zniekształcenie wyników. Wychodząc z założenia, że trafna diagnoza jest podstawą skutecznego działania jednym z priorytetowych działań w ramach *Wieloletniego programu* jest stałe prowadzenie badań.

Dane ilościowe GUS, ale też statystyki Urzędu Marszałkowskiego dotyczące uczestnictwa w otwartych konkursach ofert i skuteczności pozyskiwania dotacji wskazują na znaczne dysproporcje pomiędzy dużymi miastami a obszarami wiejskimi. Potrzebne są działania mające na celu pobudzenie aktywności społecznej i wsparcie istniejących, acz „słabych” organizacji w kilku powiatach ziemskich, zwłaszcza grudziądzkim, radziejowskim i rypińskim.

Najczęstszym adresatem działań trzeciego sektora są dzieci i młodzież, natomiast jako jeden z najważniejszych obszarów działalności wskazano edukację i wychowanie, co sugeruje, że planując zakres przedmiotowy współpracy województwa z organizacjami pozarządowymi należy duży nacisk położyć na stworzenie możliwości współpracy z trzecim sektorem w tym zakresie.

Niepokojący jest fakt, że niewiele organizacji w naszym województwie realizuje projekty o zasięgu międzynarodowym. Z bezpośrednich, kilkuletnich kontaktów pracowników Biura Pełnomocnika ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi z przedstawicielami organizacji pozarządowych wynika, że głównym powodem tego stanu rzeczy są trudności w znalezieniu partnerów zagranicznych. Z kolei przeszkodą w poszukiwaniu organizacji partnerskich za granicą jest brak wiedzy na temat możliwości w tym zakresie, a także bariery językowe. Jednym z rozwiązań tego problemu wydaje się być większe zaangażowanie w projekty o charakterze międzynarodowym młodzieży. Potrzebne są działania promocyjne i edukacyjne, które przełożą się na konkretne efekty w formie realizacji projektów międzynarodowych.

Sytuacja finansowa organizacji pozarządowych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego jest zbliżona do sytuacji w całej Polsce, zarówno pod względem wysokości przychodów, jak i źródeł ich pochodzenia. Najważniejszym źródłem przychodów dla organizacji w naszym województwie są dotacje z samorządu gminy. Taki stan rzeczy świadczy o tym, że aktywność trzeciego sektora koncentruje się na najbliższym otoczeniu, a samorząd gminy jest najbardziej oczywistym partnerem w zakresie współpracy finansowej. Jednak traktowanie dotacji z samorządu gminy jako głównego źródła finansowania ma też negatywne strony. Niekiedy oznacza nieumiejętność skutecznego aplikowania o fundusze spoza samorządu, o czym świadczy również niski odsetek organizacji, które korzystają ze środków unijnych. To z kolei przekłada się na słabą dynamikę rozwoju organizacji.

Płyne z tego wnioszek, że zarówno samorząd województwa, jak i samorządy lokalne, w ścisłej współpracy z wyspecjalizowanymi organizacjami pozarządowymi, powinny podejmować inicjatywy o charakterze szkoleniowo-doradczym, które wpłyną na skuteczność pozyskiwania środków finansowych z różnych źródeł.

Większość organizacji pozarządowych deklaruje znajomość rocznego programu współpracy, jednak konsultacje projektu programu nie wzbudzają większego zainteresowania. Przyczyny takiego stanu rzeczy leżą zarówno po stronie samorządu, jak i organizacji pozarządowych. Część organizacji nie uświadamia sobie znaczenia takiego programu, część nie ma możliwości albo potrzeby angażowania się w sprawy szersze niż swojej organizacji. Jedni i drudzy często nie wierzą, że ich udział w pracach nad programem faktycznie wpłynie na jego treść, a następnie realizację. Taka sytuacja wymaga zmian w sposobie prowadzenia konsultacji ze strony samorządu. Naprzeciw tym zmianom wyszły przepisy znowelizowanej ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, które wprowadzają wymóg konsultacji programu współpracy i innych aktów prawnych z organizacjami pozarządowymi. Istotne jest jednak, by realizacja obowiązujących przepisów w praktyce nie ograniczała się do wypełnienia obowiązków ustawowych, ale przekonywała organizacje o korzyściach płynących z ich aktywności w tym zakresie.

Rozdział II

Cel główny i cele szczegółowe

1. Cel główny

Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie stopnia zaspokojenia potrzeb społecznych.

2. Cele szczegółowe

- 1) Aktywizowanie społeczności lokalnych z zapewnieniem równości szans rozwoju;
- 2) Budowanie partnerskiej współpracy opartej o wzajemne zaufanie stron;
- 3) Bieżące rozpoznawanie potrzeb społecznych i potencjału organizacji pozarządowych;
- 4) Zwiększenie efektywności realizacji zadań publicznych;
- 5) Wspieranie współpracy organizacji pozarządowych w wymiarze terytorialnym i branżowym.

3. Realizacja celów szczegółowych ¹⁰

L.p.	Działania	Wskaźniki realizacji celów	Źródło danych	Częstotliwość/ forma monitoringu
Cel nr 1: Aktywizowanie społeczności lokalnych z zapewnieniem równości szans rozwoju				
1.	Wprowadzenie zasad współpracy, uwzględniających zróżnicowany potencjał organizacji pozarządowych	Liczba konkursów, w których wprowadzono zasadę	Dokumentacja konkursowa (uchwała dotycząca zasad udzielania dotacji, ogłoszenia konkursowe, karty oceny projektów)	Monitoring raz w roku ¹¹
		Liczba wprowadzonych rozwiązań i zrealizowanych działań w zakresie form wsparcia pozafinansowego	Sprawozdanie z realizacji rocznego programu współpracy	
2.	Wprowadzenie podziału na małe (lokalne) i duże (regionalne) dotacje	Liczba konkursów, w których wprowadzono zasadę	Dokumentacja konkursowa (uchwała dotycząca zasad udzielania dotacji, ogłoszenia konkursowe, wykaz przyznanych dotacji)	Monitoring raz w roku
3.	Ogłaszanie konkursów na podstawie przewidywanego budżetowego	Liczba konkursów, w których wprowadzono zasadę	Ogłoszenia konkursowe	Monitoring dat ogłoszenia konkursów – raz w roku
4.	Wprowadzenie możliwości zawierania umów wieloletnich	Liczba konkursów, w których wprowadzono możliwość składania ofert na projekty wieloletnie	Ogłoszenia konkursowe	Monitoring raz w roku
		Liczba ofert złożonych na projekty wieloletnie	Wykaz ofert złożonych w konkursach	
		Liczba zawartych umów wieloletnich	Wykaz zawartych umów	

¹⁰ Materiał wypracowany przez zespół autorski opracowujący projekt *Wieloletniego programu współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2011-2015*.

¹¹ Przyjmuje się, że wyniki monitoringu zrealizowanych działań zawarte zostaną w corocznym sprawozdaniu z realizacji niniejszego programu.

L.p.	Działania	Wskaźniki realizacji celów	Źródło danych	Częstotliwość/ forma monitoringu
5.	Możliwość dofinansowania wkładów własnych	Wysokość środków przeznaczonych na dofinansowanie wkładów własnych	Budżet województwa	Monitoring raz w roku
		Ilość oraz wartość ofert złożonych na dofinansowanie wkładów własnych, w tym ilość ofert uprawnionych do uzyskania dotacji ¹²	Wykaz złożonych ofert, w tym ofert spełniających kryteria formalne	
		Ilość oraz wartość udzielonych dotacji na dofinansowanie wkładów własnych	Wykaz zawartych umów	
6.	Poradnictwo dla organizacji pozarządowych	Liczba udzielonych porad, będących w kompetencji Urzędu Marszałkowskiego (Biuro Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi)	Ewidencja udzielonych porad	Monitoring dwa razy w roku
		Liczba organizacji, instytucji świadczących bezpłatne usługi doradcze na terenie województwa	Dane statystyczne uzyskane od podmiotów udzielających porad	
7.	Cykliczne szkolenia dla nowopowstałych organizacji (organizowane przez Urząd Marszałkowski lub zlecane do realizacji organizacjom pozarządowym)	Liczba przeprowadzonych szkoleń	Roczne sprawozdanie z realizacji zadań województwa na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	Monitoring raz w roku
		Liczba organizacji uczestniczących w szkoleniach	Roczne sprawozdanie z realizacji zadań województwa na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	
8.	Szkolenia odnoszące się do aktualnej tematyki, np. zmiany przepisów prawnych (organizowane przez Urząd Marszałkowski lub zlecane do realizacji organizacjom pozarządowym)	Liczba przeprowadzonych szkoleń	Roczne sprawozdanie z realizacji zadań województwa na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	Monitoring raz w roku
		Liczba organizacji uczestniczących w szkoleniach	Roczne sprawozdanie z realizacji zadań województwa na podstawie ustawy	

¹² Warunkiem uzyskania dotacji w tym wypadku jest uzyskanie dofinansowania ze źródła zewnętrznego.

L.p.	Działania	Wskaźniki realizacji celów	Źródło danych	Częstotliwość/ forma monitoringu
			o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	
9.	Stałe doskonalenie systemu wzajemnej informacji	Liczba osób i organizacji otrzymujących informacje	Baza odbiorców informacji (prowadzona przez komórkę Biuro Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Urzędu Marszałkowskiego)	Monitoring raz w roku
		Wzrost liczby osób i organizacji, które otrzymują informacje	Baza odbiorców informacji (prowadzona przez Biuro Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Urzędu Marszałkowskiego)	
		Liczba osób odwiedzających stronę dla organizacji pozarządowych ngo.kujawsko-pomorskie.pl	Statystyka odwiedzin strony	
		Liczba organizacji, które skorzystały z możliwości zamieszczenia na stronie ngo.kujawsko-pomorskie.pl ogłoszeń i innych informacji na temat swojej działalności	Statystyka administratora strony	
		Poziom zadowolenia odbiorców strony ngo.kujawsko-pomorskie.pl	Badanie satysfakcji odbiorców w formie ankiety elektronicznej	
Cel nr 2: Budowanie partnerskiej współpracy opartej o wzajemne zaufanie stron				
1.	Funkcjonowanie jasnego systemu konsultacji społecznych programów strategicznych oraz priorytetów programów operacyjnych, w tym prowadzenie konsultacji mailingowych	Istnieje / nie istnieje procedura konsultacji	Dokumenty potwierdzające istnienie procedury	Monitoring raz w roku
		Liczba konsultowanych programów strategicznych	Dokumenty z procesu konsultacji	
		Liczba opinii zgłoszonych przez organizacje	Raporty z prowadzonych konsultacji	

L.p.	Działania	Wskaźniki realizacji celów	Źródło danych	Częstotliwość/ forma monitoringu
2.	Włączenie organizacji w tworzenie prawa miejscowego - strategii, programów wojewódzkich, procedur, itp.;	Liczba aktów prawnych, w których tworzenie włączono organizacje Liczba organizacji uczestniczących w pracach nad aktem prawnym / konsultacjach Liczba opinii zgłoszonych przez organizacje Liczba uwzględnionych opinii Liczba nieuwzględnionych opinii Liczba otwartych spotkań konsultacyjnych z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych	Dokumentacja z prowadzonych konsultacji, roczne sprawozdanie z realizacji zadań województwa na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	Monitoring raz w roku
3.	Funkcjonowanie i rozwijanie działalności Biura Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi	Wysokość budżetu przeznaczanego na funkcjonowanie Biura Stopień zadowolenia ze strony organizacji pozarządowych	Budżet województwa, sprawozdanie z działalności Biura Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Badanie satysfakcji w formie ankiety	Monitoring raz w roku Ankieta co dwa lata
4.	Opracowywanie we współpracy z SOP WK-P ¹³ i RDPP ¹⁴ oraz wdrażanie jasnych i obiektywnych zasad i standardów współpracy, na które składają się: a) roczny program współpracy, b) zasady organizacji	ad. a) Jest / nie ma ad. b) - istnieje karta oceny, - wzór karty oceny jest upubliczniony wraz z dokumentacją konkursową, - procent wniosków posiadających szczegółowe uzasadnienie oceny	ad. a) uchwała Sejmiku ad. b) uchwała Zarządu dotycząca procedur konkursowych, - analiza dokumentacji konkursowych, - analiza przebiegu rozstrzygania konkursów (oceny projektów), - liczba skarg na niedostępność kart oceny	Monitoring raz w roku

¹³ Sejmik Organizacji Pozarządowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

¹⁴ Rada Działalności Pożytku Publicznego.

L.p.	Działania	Wskaźniki realizacji celów	Źródło danych	Częstotliwość/ forma monitoringu
	konkursów (transparentność)	w oparciu o kartę oceny, - możliwość otrzymania karty oceny projektu		
5.	Cykliczne spotkania przedstawicieli trzeciego sektora z Zarządem Województwa	Liczba spotkań	Protokoły ze spotkań	Co najmniej jedno spotkanie w roku
		Liczba organizacji biorących udział w spotkaniach	Protokoły ze spotkań	
6.	Funkcjonowanie forum / platformy wymiany informacji – w tym forum internetowego - dla samorządu, organizacji, pełnomocników ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi	Istnieje/ nie istnieje	Strona internetowa	Monitoring raz w roku
		Liczba osób korzystających z forum	Statystyka administratora forum	
		Liczba zarejestrowanych użytkowników	Statystyka administratora forum	
7.	Wspieranie zadań interdyscyplinarnych	Istnieje/ nie istnieje procedura rozpatrywania zadań interdyscyplinarnych	Dokumentacja konkursowa	Monitoring raz w roku
		Liczba oraz wartość ofert złożonych na zadania interdyscyplinarne	Roczne sprawozdanie z realizacji zadań województwa na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	
		Liczba oraz wartość wspartych zadań interdyscyplinarnych	Roczne sprawozdanie z realizacji zadań województwa na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	
Cel nr 3: Bieżące rozpoznawanie potrzeb społecznych i potencjału organizacji pozarządowych				
1.	Pełna diagnoza sytuacji trzeciego sektora w województwa kujawsko.-pomorskiego (ilościowa,	Liczba badań	Raport z badań	Badania co dwa lata

L.p.	Działania	Wskaźniki realizacji celów	Źródło danych	Częstotliwość/ forma monitoringu
	jakościowa, krocząca - co dwa lata)	Liczba organizacji biorących udział w badaniu	Raport z badań	
2.	Badanie sytuacji wolontariatu w województwie kujawsko.-pomorskim.	Liczba badań	Raport z badań	Badania co dwa lata
3.	Upublicznienie wyników badań/ analiz	Upubliczniono/ nie upubliczniono	Strona internetowa ngo.kujawsko-pomorskie.pl , publikacje w formie drukowanej	Monitoring raz w roku
Cel nr 4: Zwiększenie efektywności realizacji zadań publicznych				
1.	Partnerskie (samorząd województwa i organizacje pozarządowe) określanie priorytetów konkursowych w rocznych programach współpracy (w poszczególnych obszarach)	Liczba spotkań dyskusyjnych z organizacjami pozarządowymi	Protokoły ze spotkań, roczne sprawozdanie z realizacji zadań Biura Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi	Minimum 3 spotkania rocznie
2.	Monitorowanie efektywnego wykorzystania środków finansowych	Procent niewykorzystanych środków w ramach dotacji przekazanych organizacjom pozarządowym	Roczne sprawozdanie z realizacji zadań województwa na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	Monitoring raz w roku
		Wysokość środków podlegających zwrotowi z powodu niewłaściwego wydatkowania dotacji	Roczne sprawozdanie z realizacji zadań województwa na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	
		Ilość i wartość umów rozwiązanych	Roczne sprawozdanie z realizacji zadań województwa na podstawie ustawy	

L.p.	Działania	Wskaźniki realizacji celów	Źródło danych	Częstotliwość/ forma monitoringu
			o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	
3.	Stopniowa standaryzacja zadań publicznych zleczanych organizacjom pozarządowym	Liczba wypracowanych standardów	Dokumenty potwierdzające obowiązywanie standardów	Jeden standard rocznie; wskaźnik docelowy w 2015 – 5 standardów
4.	Wsparcie istniejących i tworzonych ośrodków wspierania organizacji pozarządowych w powiatach (wsparcie finansowe i merytoryczne)	Liczba ośrodków, którym udzielono wsparcia finansowego/ merytorycznego	Wykaz umów zawartych na dofinansowanie/ współprowadzenie ośrodków	Monitoring raz w roku; wskaźnik docelowy w 2015 – na terenie woj. działa min. 5 ośrodków wsparcia NGO
		Liczba utworzonych ośrodków wsparcia w województwie kujawsko-pomorskim	Wykaz umów zawartych na dofinansowanie/ współprowadzenie ośrodków	
		Wartość dotacji przekazanych na wsparcie ośrodków	Roczne sprawozdanie z realizacji zadań województwa w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	
5.	Inicjowanie i promowanie projektów partnerskich (samorząd województwa - organizacje, organizacje-organizacje) oraz dobrych praktyk (projektów organizacji)	Opracowanie procedury realizacji projektów partnerskich samorząd województwa – organizacje pozarządowe	Dokumenty potwierdzające istnienie procedury	Monitoring raz w roku
		Liczba projektów partnerskich	Wykaz umów/ porozumień o wspólnej realizacji	
		Liczba oraz procent konkursów, w których wprowadzono kryteria premiujące partnerską realizację zadań	Dokumentacja konkursowa, karta oceny	
		Liczba dobrych praktyk upowszechniona na stronie internetowej	Strona internetowa, roczne sprawozdanie z realizacji zadań województwa w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	

L.p.	Działania	Wskaźniki realizacji celów	Źródło danych	Częstotliwość/ forma monitoringu
6.	Likwidacja „martwego sezonu”, tj. okresu bez możliwości finansowania projektów z budżetu województwa	Liczba projektów realizowanych przez cały rok (12 m-cy)	Roczne sprawozdanie z realizacji zadań na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	Monitoring raz w roku
		Liczba zawartych umów wieloletnich	Wykaz zawartych umów / roczne sprawozdanie z realizacji zadań na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	
		Liczba zawartych umów w trybie z pominięciem otwartego konkursu ofert (tryb uproszczony)	Wykaz zawartych umów / roczne sprawozdanie z realizacji zadań na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	
Cel nr 5: Wspieranie rozwoju współpracy organizacji pozarządowych w wymiarze terytorialnym i branżowym				
1.	Stworzenie bazy danych na temat funkcjonujących na terenie województwa kujawsko-pomorskiego sieci, federacji oraz rad organizacji pozarządowych	Liczba funkcjonujących sieci organizacji pozarządowych	Badanie rozwoju sieci NGO w województwie kujawsko-pomorskim	Badanie co dwa lata
		Wzrost liczby sieci organizacji pozarządowych	Badanie rozwoju sieci NGO w województwie kujawsko-pomorskim	Badanie co dwa lata
2.	Propagowanie idei współpracy wśród przedstawicieli NGO	Liczba szkoleń/ spotkań	Roczne sprawozdanie z realizacji zadań Biura Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi	Monitoring raz w roku
		Ilość oraz wartość ofert złożonych na dofinansowanie projektów dotyczących współpracy NGO	Roczne sprawozdanie z realizacji zadań na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	
		Ilość oraz wartość udzielonych dotacji	Roczne sprawozdanie z realizacji zadań na	

L.p.	Działania	Wskaźniki realizacji celów	Źródło danych	Częstotliwość/ forma monitoringu
		na dofinansowanie projektów dotyczących współpracy NGO	podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	

Rozdział III Zasady współpracy

Współpraca samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi opiera się na następujących zasadach:

- 1) **Zasadzie pomocniczości:** samorząd województwa respektuje prawo zorganizowanych wspólnot obywateli do samodzielnego definiowania i rozwiązywania problemów społecznych, w tym należących także do sfery zadań publicznych. Współpracuje z organizacjami oraz wspiera ich działalność i umożliwia realizację zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie. Samorząd oczekuje od organizacji aktywności w zakresie wykorzystywania różnych źródeł finansowania ich działalności oraz samodzielnego wzmocnienia swoich zasobów osobowych, rzeczowych i finansowych.
- 2) **Zasadzie suwerenności stron:** samorząd województwa szanuje odrębność i niezależność organizacji pozarządowych. Samorząd oczekuje od organizacji poszanowania swojej autonomii i gotowości do rozważenia propozycji przez niego składanych.
- 3) **Zasadzie partnerstwa:** organizacje pozarządowe są dla samorządu województwa równoprawnym partnerem w definiowaniu problemów społecznych, wypracowywaniu sposobów ich rozwiązywania oraz realizacji zadań publicznych. Samorząd oczekuje od organizacji pozarządowych aktywnego uczestnictwa w organizowanych przez samorząd spotkaniach tematycznych, konsultacjach aktów prawnych oraz przekazywania informacji o działaniach podejmowanych na swoim terenie.
- 4) **Zasadzie efektywności:** samorząd województwa, przy zlecaniu zadań publicznych, dokonuje wyboru najbardziej efektywnego sposobu realizacji zadań publicznych proponowanych przez organizacje pozarządowe. Samorząd oczekuje od organizacji gospodarnego wydatkowania środków publicznych, rzetelnej realizacji powierzonych zadań oraz wywiązywania się z obowiązków sprawozdawczych.
- 5) **Zasadzie uczciwej konkurencji:** samorząd województwa jest w stosunku do organizacji pozarządowych bezinteresowny i bezstronny. W przypadku ogłaszania otwartych konkursów ofert stosuje się te same kryteria oceny dla wszystkich podmiotów konkurujących z sobą o realizację zadań publicznych. W składanych przez organizacje ofertach realizacji zadania publicznego, samorząd oczekuje pełnej i rzetelnej informacji oraz uczciwego przedstawienia swoich zasobów, planowanych działań oraz kalkulacji kosztów ich realizacji.
- 6) **Zasadzie jawności:** samorząd województwa udostępnia organizacjom pozarządowym informacje o planach, celach i środkach przeznaczonych na realizację zadań publicznych. Samorząd dąży do tego, aby wszelkie możliwości współpracy z organizacjami pozarządowymi były powszechnie dostępne oraz zrozumiałe w zakresie stosowanych procedur i kryteriów podejmowania decyzji. Samorząd oczekuje od organizacji jawności w działalności statutowej, poprzez zamieszczanie stosownych informacji na stronach internetowych organizacji oraz włączanie się do bazy organizacji pozarządowych województwa kujawsko-pomorskiego, prowadzonej przez komórkę ds. organizacji pozarządowych Urzędu Marszałkowskiego.

Rozdział IV

Partnerzy współpracy

1. Ze strony samorządu:

- 1) Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- 2) Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
 - a) pełnomocnik Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi,
 - b) departamenty Urzędu Marszałkowskiego i jednostki organizacyjne podległe samorządowi województwa.

2. Ze strony organizacji pozarządowych:

- 1) organizacje pozarządowe działające na terenie województwa kujawsko-pomorskiego oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- 2) Sejmik Organizacji Pozarządowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego, sieci, federacje i inne związki organizacji działające na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

3. Zespoły wspólne:

- 1) Wojewódzka Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych,
- 2) Wojewódzka Rada Zatrudnienia,
- 3) Rada Działalności Pożytku Publicznego Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- 4) komisje konkursowe i inne zespoły zadaniowe, tworzone w miarę potrzeb.

Rozdział V

Zakres przedmiotowy współpracy

Przedmiotem współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi jest realizacja zadań publicznych, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Rozdział VI

Formy współpracy

Współpraca województwa z organizacjami pozarządowymi ma charakter finansowy lub pozafinansowy.

1. Współpraca o charakterze finansowym może być realizowana w następujących formach:
 - 1) zlecenia realizacji zadań publicznych w trybie otwartego konkursu ofert, zgodnie z przepisami określonymi w art. 11 ustawy,
 - 2) zlecenia realizacji zadań publicznych z pominięciem otwartego konkursu ofert (tzw. tryb uproszczony), zgodnie z przepisami określonymi w art. 19 a ustawy,
 - 3) dofinansowania wkładu własnego organizacji, w przypadku uzyskania dotacji ze źródeł zewnętrznych (spoza samorządów wojewódzkiego i lokalnych),
 - 4) nagradzania działalności organizacji pozarządowych w konkursie „Rodzynki z pozarządówki” oraz w innych konkursach o podobnym charakterze.

2. Współpraca pozafinansowa jest realizowana w szczególności w następujących formach:

- 1) konsultowania z organizacjami pozarządowymi projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej organizacji,
- 2) konsultowania projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej organizacji z Sejmikiem Organizacji Pozarządowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz z Radą Działalności Pożytku Publicznego Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- 3) tworzenia, w miarę potrzeby, wspólnych zespołów konsultacyjnych o charakterze doradczym lub inicjatywnym,
- 4) wzajemnego informowania się o planowanych kierunkach działalności i współdziałania w celu zharmonizowania tych kierunków,
- 5) organizowania spotkań, konferencji, szkoleń i poradnictwa w zakresie, będącym przedmiotem zainteresowania organizacji pozarządowych i województwa,
- 6) promowania współpracy międzysektorowej samorządu i organizacji pozarządowych poprzez obejmowanie patronatem marszałka wybranych przedsięwzięć realizowanych przez organizacje pozarządowe;
- 7) umożliwiania organizacjom pozarządowym nabywania na szczególnych warunkach prawa użytkowania (dzierżawa, najem) nieruchomości (lokali) będących własnością samorządu województwa dla celów prowadzenia działalności statutowej tych organizacji, zgodnie z posiadanymi zasobami lokalowymi samorządu województwa;
- 8) udostępniania organizacjom pozarządowym na preferencyjnych warunkach możliwości korzystania z zasobów samorządu województwa, takich jak sale, sprzęt, wyposażenie na cele związane z działalnością z zakresu pożytku publicznego;
- 9) prowadzenia stałego serwisu informacyjnego skierowanego do organizacji pozarządowych na stronie internetowej www.ngo.kujawsko-pomorskie.pl oraz w formie newslettera wysyłanego do podmiotów trzeciego sektora,
- 10) włączania organizacji w działania promocyjne województwa, poprzez zapraszanie do udziału w targach i innych imprezach promocyjnych w kraju i za granicą,
- 11) rekomendowania organizacji współpracujących z województwem w przypadku ubiegania się o środki ze źródeł zewnętrznych, poszukiwania partnerów itp.,
- 12) zawieranie umów partnerskich w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć.

Rozdział VII

Priorytetowe obszary zadań publicznych

Do priorytetowych obszarów współpracy w latach 2011-2015 należą:

- 1) **zadania z zakresu pomocy społecznej**, mające na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, przeciwdziałanie przemocy oraz wyrównywanie szans osób znajdujących się trudnej sytuacji życiowej;
- 2) **zadania z zakresu wsparcia działań na rzecz rodziny**, mające na celu poprawę warunków życia rodzin oraz podnoszenie świadomości na temat ważności więzi rodzinnych dla społeczeństwa;
- 3) **zadania z zakresu działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym**, mające na celu ich aktywizację, integrację społeczną oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych;
- 4) **zadania z zakresu działalności na rzecz osób niepełnosprawnych**, mające na celu stwarzanie warunków do pełnego uczestnictwa tych osób w życiu społecznym i zawodowym;
- 5) **zadania z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym**, mające na celu:
- przeciwdziałanie narkomanii, alkoholizmowi i innym uzależnieniom;
- 6) **zadania z zakresu ochrony i promocji zdrowia**, mające na celu zwiększenie świadomości zdrowotnej społeczeństwa, wytworzenie prawidłowych nawyków zdrowotnych oraz pokazanie znaczenia wczesnej diagnostyki i skuteczności leczenia;
- 7) **zadania z zakresu nauki, edukacji, oświaty i wychowania**, mające na celu rozwój edukacji i nauki w województwie, realizowane w ramach „Strategii edukacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego”;
- 8) **zadania z zakresu edukacji regionalnej**, mające na celu kształtowanie historycznej tożsamości regionalnej, w tym upowszechnianie wiedzy o województwie, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska dzieci i młodzieży;
- 9) **zadania z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego**, mające na celu wzbogacanie życia kulturalnego regionu, ułatwianie dostępu do dóbr kultury i sztuki oraz wzmacnianie tożsamości regionalnej;
- 10) **zadania z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu**, mające na celu promocję aktywności ruchowej, podnoszenie poziomu sportowego dzieci i młodzieży, promocję województwa w kraju i za granicą oraz aktywizację i integrację mieszkańców województwa poprzez sport;
- 11) **zadania z zakresu turystyki i krajoznawstwa**, mające na celu upowszechnianie uprawiania turystyki, zdobywanie wiedzy krajoznawczej o regionie oraz promocję turystyczną województwa;
- 12) **zadania z zakresu porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz ratownictwa i ochrony ludności**, mające na celu poprawę poziomu bezpieczeństwa mieszkańców województwa;
- 13) **zadania z zakresu ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego**, mające na celu upowszechnienie wiedzy i zachowań proekologicznych oraz kształtowanie postaw odpowiedzialności za ochronę środowiska naturalnego oraz humanitarnego traktowania zwierząt;

14) **zadania z zakresu działalności na rzecz kombatantów i osób represjonowanych**, mające na celu rozwijanie wiedzy i świadomości historycznej oraz podtrzymywanie postaw patriotycznych wśród mieszkańców regionu;

15) **zadania z zakresu działalności na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami**, mające na celu pogłębianie wzajemnych relacji w szczególności pomiędzy mieszkańcami regionów partnerskich województwa kujawsko-pomorskiego;

16) **zadania z zakresu upowszechniania praw człowieka i obywatela**, mające na celu zwiększenie wiedzy na temat praw człowieka, upowszechnianie poradnictwa obywatelskiego i rzecznictwa;

17) **zadania wspierające rozwój trzeciego sektora**, mające na celu wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych, podnoszenie standardów ich działalności oraz umacnianie pozytywnego wizerunku trzeciego sektora w społecznościach lokalnych;

18) **zadania wspomagające rozwój aktywności obywatelskiej, w tym rozwój wspólnot i społeczności lokalnych na terenach wiejskich**, przyczyniające się do budowania świadomego społeczeństwa obywatelskiego.

19) **zadania z zakresu opieki adopcyjno – wychowawczej**, mającej na celu zapobieganie sieroctwu społecznemu poprzez stwarzanie możliwości rozwoju w najbardziej korzystnym środowisku.

20) **zadania wspierające rozwój ekonomii społecznej**, mające na celu upowszechnianie ekonomii społecznej jako skutecznego narzędzia aktywnej polityki społecznej, wpływającego na zrównoważony rozwój społeczno-ekonomiczny regionu.

Rozdział VIII

Okres realizacji programu

Wieloletni program współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2011-2015 będzie realizowany od dnia uchwalenia do 31 grudnia 2015 r.

Rozdział IX

Sposób realizacji programu

1. *Wieloletni program* będzie realizowany w szczególności poprzez:

- 1) powierzanie i wspieranie realizacji zadań publicznych:
 - a) w ramach otwartych konkursów ofert,
 - b) z pominięciem otwartego konkursu ofert;
- 2) konsultowanie z organizacjami pozarządowymi projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej organizacji;
- 3) tworzenie wspólnych zespołów konsultacyjnych;

- 4) konsultacje form i metod współpracy samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi, w tym organizację otwartych spotkań poświęconych współpracy;
 - 5) organizowanie i współorganizowanie spotkań, konferencji, szkoleń, których uczestnikami są przedstawiciele organizacji pozarządowych i samorządu;
 - 6) zlecanie realizacji lub organizację corocznego Forum Organizacji Pozarządowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
 - 7) nagradzanie działalności organizacji pozarządowych w konkursie o Nagrodę Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego na najlepsze inicjatywy społeczne realizowane przez organizacje pozarządowe, pn. „Rodzynki z pozarządówki” oraz w innych konkursach o podobnym charakterze;
 - 8) udzielanie stałego wsparcia merytorycznego organizacjom pozarządowym przez pracowników Urzędu Marszałkowskiego;
 - 9) prowadzenie strony internetowej skierowanej do organizacji pozarządowych www.ngo.kujawsko-pomorskie.pl;
 - 10) prowadzenie bazy organizacji pozarządowych województwa kujawsko-pomorskiego;
 - 11) promowanie i wspieranie współpracy organizacji pozarządowych w wymiarze terytorialnym i branżowym;
 - 12) promowanie dobrych praktyk trzeciego sektora na stronie www.ngo.kujawsko-pomorskie.pl;
 - 13) promowanie idei przekazywania 1% organizacjom pożytku publicznego działającym na terenie województwa;
 - 14) promowanie idei ekonomii społecznej oraz dobrych praktyk z tego zakresu w regionie;
 - 15) promowanie współpracy międzysektorowej samorządu i organizacji pozarządowych poprzez obejmowanie patronatem marszałka wybranych przedsięwzięć realizowanych przez organizacje pozarządowe;
 - 16) konsultacje rocznych programów współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi.
2. Za koordynację działań objętych *Wieloletnim Programem* odpowiedzialny jest pełnomocnik Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Rozdział X

Roczny program współpracy

W celu uszczegółowienia długofalowych założeń współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi zawartych w niniejszym programie, Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwala roczny program współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi, który zawiera:

1. cele szczegółowe,
2. zakres przedmiotowy,
3. priorytetowe zadania publiczne w obszarach określonych w rozdziale VII,

4. okres realizacji programu,
5. wysokość środków planowanych na realizację programu,
6. sposób oceny realizacji programu,
7. sposób tworzenia programu oraz przebieg konsultacji,
8. tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych do opiniowania ofert w otwartych konkursach ofert.

Rozdział XI

Wysokość środków planowanych na realizację programu

l.p.	Rodzaj nakładów	Wysokość nakładów					Źródło finansowania
		2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	
1.	Zlecanie zadań na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	5 320 000,00 ¹⁵	5 320 000,00	5 320 000,00	5 320 000,00	5 320 000,00	BW ¹⁶
2.	Zlecanie zadań na podstawie innych przepisów niż ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	100 000,00 ¹⁷	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	BW
3.	Wysokość środków finansowych przeznaczonych na zadanie budżetowe pn. „Współpraca województwa z organizacjami pozarządowymi	50 000,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00	BW
Razem		5 470 000,00	5 470 000,00	5 470 000,00	5 470 000,00	5 470 000,00	BW
Razem nakłady w latach 2011 – 2015: 27 350 000,00 zł							

Rozdział XII

Sposób oceny realizacji programu

Ocena realizacji *Wieloletniego programu współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2011-2015* będzie polegała na stałym monitoringu oraz corocznej ocenie działań w oparciu o wskaźniki realizacji celów, określone w Rozdziale II niniejszego programu. Wskaźniki te odzwierciedlają realizację celów systemowych, których osiągnięcie gwarantuje istnienie spójnego, przyjaznego modelu współpracy samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi.

¹⁵ W tej kwocie zawarte są środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w wysokości 200 tys. zł.

¹⁶ Budżet województwa kujawsko-pomorskiego.

¹⁷ Dotyczy zakupu usług w oparciu o ustawę *Prawo zamówień publicznych* mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa na akwenach wodnych województwa.

Ponadto w odniesieniu do realizacji zadań publicznych w obrębie priorytetowych obszarów współpracy, określonych w Rozdziale VII niniejszego *Wieloletniego programu*, przyjęte zostaną wskaźniki, zawarte w tabelach poniżej. Będą one weryfikowane corocznie, wraz z opracowywaniem sprawozdania z realizacji rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi. Taki sposób oceny umożliwi porównywanie wskaźników na przestrzeni 5 lat realizacji *Wieloletniego programu* i w pełni zilustruje, zwłaszcza finansowy aspekt współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi.

Za prace związane z monitoringiem i ewaluacją *Wieloletniego programu* odpowiedzialne jest Biuro Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, które ściśle współpracuje w tym zakresie z Sejmikiem Organizacji Pozarządowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Radą Działalności Pożytku Publicznego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Monitoring *Wieloletniego programu* będzie prowadzony systematycznie i raportowany po zakończeniu każdego roku kalendarzowego. *Wieloletni program* zostanie poddany ewaluacji cząstkowej w pierwszym kwartale 2014 r. oraz ewaluacji końcowej w pierwszym kwartale 2016 r. W sytuacji zmiany stanu prawnego oraz innych uwarunkowań, które mogłyby niekorzystnie wpłynąć na osiągnięcie założonych celów *Wieloletni program* może być aktualizowany.

Tab. 1 **Ogólne dane statystyczne**¹⁸

L.p.	Nazwa wskaźnika	Stan wyjściowy 2010 r.
1.	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych	4965
2.	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	2,4 ¹⁹
3.	Liczba organizacji prowadzących aktywne działania	2 500 ²⁰
4.	Liczba organizacji znajdujących się w bazie organizacji prowadzonych przez Urząd Marszałkowski	790
5.	Liczba organizacji posiadających status pożytku publicznego	274
6.	Wysokość środków uzyskanych przez organizacje pożytku publicznego w ramach 1% podatku dochodowego za 2009 r.	≈ 15 000 000

Tab. 2a **Zlecanie zadań publicznych na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w trybie konkursowym**

L.p.	Nazwa wskaźnika	Stan wyjściowy 2010 r.
1.	Liczba ogłoszonych konkursów	17
2.	Liczba złożonych ofert	1408
3.	Liczba ofert poprawnych formalnie liczbowo oraz procentowo	1131, tj. 80,3%
4.	Liczba projektów wybranych do realizacji a) w formie wsparcia b) w formie powierzenia	533 0
5.	Liczba zawartych umów, w tym umów wieloletnich	531 0
6.	Liczba zrealizowanych projektów	531
7.	Liczba podmiotów, które złożyły ofertę	1086
8.	Liczba podmiotów, które uzyskały dofinansowanie	497
9.	Liczba podmiotów, które zrealizowały projekty	495

¹⁸ Wskaźniki statystyczne mają charakter pomocniczy. Nie służą bezpośrednio mierzeniu współpracy, jednak dają obraz aktywności obywatelskiej na terenie województwa.

¹⁹ Do obliczenia wskaźnika przyjęto liczbę ludności wg danych GUS na dzień 30.09.2010r., która wynosi 2 070 100 osób.

²⁰ Dane szacunkowe.

10.	Wysokość środków finansowych przeznaczonych na zadania zlecane w trybie konkursowym	5 381 730,00 ²¹
11.	Wysokość środków finansowych wykorzystanych na zadania zlecone w trybie konkursowym	5 327 249,58 ²²

Tab. 2b Zlecanie zadań publicznych na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w trybie z pominięciem otwartego konkursu ofert

L.p.	Nazwa wskaźnika	Stan wyjściowy 2010 r.
1.	Liczba zadań priorytetowych (obszarów pożytku publicznego), w których zarezerwowano środki na zlecanie zadań z pominięciem otwartego konkursu ofert	1
2.	Liczba ofert złożonych w trybie z pominięciem otwartego konkursu ofert	6
3.	Liczba projektów wybranych do realizacji	3
4.	Liczba zawartych umów	3
5.	Liczba zrealizowanych projektów	3
6.	Liczba podmiotów, które złożyły ofertę w trybie z pominięciem otwartego konkursu ofert	6
7.	Liczba podmiotów, które uzyskały dofinansowanie	3
8.	Liczba podmiotów, które zrealizowały projekty	3
9.	Wysokość środków finansowych przeznaczonych na zadania zlecane w trybie z pominięciem otwartego konkursu ofert	28 500,00
10.	Wysokość środków finansowych wykorzystanych na zadania zlecone w trybie z pominięciem otwartego konkursu ofert	28 500,00

Tab. 3 Zlecanie zadań publicznych na podstawie innych przepisów niż ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

L.p.	Nazwa wskaźnika	Stan wyjściowy 2010 r.
1.	Liczba umów zawartych w innym trybie ustawowym przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	1 ²³
2.	Wysokość środków finansowych przekazanych w innym trybie ustawowym organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	100 000,00

²¹ W tym 300 tys. zł stanowią środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

²² W tym kwota 297 499,50 zł stanowi środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

²³ Umowa podpisana z Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym w oparciu o ustawę Prawo zamówień publicznych – zakup usług mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa na akwenach wodnych województwa kujawsko-pomorskiego.

Tab. 4 **Finansowanie współpracy samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi**

L.p.	Nazwa wskaźnika	Stan wyjściowy 2010 r.
1.	Wysokość nakładów na współpracę z organizacjami pozarządowymi w budżecie województwa ²⁴	5 512 302,31
2.	Wydatki na współpracę z organizacjami pozarządowymi na 1 mieszkańca województwa	2,66 zł ²⁵
3.	Wydatki na współpracę z organizacjami pozarządowymi jako % wydatków bieżących budżetu w danym roku	1,04 %

Rozdział XIII **Sposób tworzenia programu i przebieg konsultacji**

Inicjatorem i koordynatorem prac nad *Wieloletnim programem współpracy samorządu województwa kujawsko – pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2011-2015* jest Biuro Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Urzędu Marszałkowskiego.

Prace nad Programem zapoczątkowane zostały wiosną 2009 r. cyklem spotkań władz województwa z organizacjami pozarządowymi, które odbyły się w 5 największych miastach naszego województwa: tj. w Bydgoszczy, Toruniu, Włocławku, Inowrocławiu i Grudziądzu. W spotkaniach uczestniczyło każdorazowo ok. 40-50 osób. Miały one na celu poinformowanie o rozpoczęciu prac nad *Wieloletnim programem*, wywołanie dyskusji na ten temat oraz zachęcenie do bezpośredniego zaangażowania się w jego tworzenie poprzez udział w pracach zespołu roboczego.

W tym samym czasie pracownicy Biura Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi przeprowadzili badanie potencjału trzeciego sektora w województwie, ze szczególnym uwzględnieniem współpracy NGO z samorządem, którego wyniki stanowiły punkt wyjścia do prac nad *Wieloletnim programem*.

Ponadto przeanalizowane zostały dokumenty strategiczne takie, jak: Strategia województwa oraz programy wojewódzkie mające związek z obszarami, w których działają podmioty trzeciego sektora w celu zachowania spójności pomiędzy istniejącymi programami i programem, który ma powstać.

Następnie został stworzony zespół autorski opracowujący projekt w skład którego weszło 28 osób: 16 przedstawicieli trzeciego sektora, 10 pracowników Urzędu Marszałkowskiego, 2 radnych wojewódzkich ²⁶. Skład zespołu zawiera załącznik do *Wieloletniego programu*.

W ramach prac nad programem w 2009 r. odbyły się dwa dwudniowe spotkania warsztatowe zespołu oraz jedno kilkugodzinne. Członkowie zespołu dokonali analizy SWOT współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi, wypracowali cele i działania służące ich realizacji oraz zaproponowali priorytetowe obszary zadań publicznych.

²⁴ Obejmuje: zlecenie zadań na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zlecenie zadań na podstawie innych przepisów niż ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz wysokość środków finansowych przeznaczonych na zadanie budżetowe pn. „Współpraca województwa z organizacjami pozarządowymi”.

²⁵ Wg danych GUS na dzień 31.12.2010 r. stan ludności w województwie kujawsko-pomorskim wynosił 2 069 500 osób.

²⁶ Zespół autorski opracowujący projekt „Wieloletniego programu współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2011-2015” został powołany Uchwałą Nr 65/1098/10 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 sierpnia 2010 r., jednak faktycznie, w sposób nieformalny działał od czerwca 2009 r. Jej członkowie ze strony trzeciego sektora to osoby, które zadeklarowały chęć pracy nad programem i zostały zaproszone do prac w zespole przez Marszałka województwa.

Następnie materiał wypracowany przez zespół był przedmiotem prelekcji oraz dyskusji w grupie warsztatowej podczas Forum Organizacji Pozarządowych w czerwcu 2010 r.

Kolejnym etapem było zredagowanie projektu *Wieloletniego programu* oraz poddanie go dyskusji w gronie zespołu autorskiego, co miało miejsce podczas kilkugodzinnego spotkania zespołu w kwietniu 2011 r. Następnie projekt został poddany konsultacjom.

Efekty konsultacji udokumentowane zostały w raporcie, który został zamieszczony na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego, skierowanej do organizacji pozarządowych www.ngo.kujawsko-pomorskie.pl. Po zakończeniu konsultacji sporządzony został ostateczny projekt *Wieloletniego programu* uwzględniający zmiany zaproponowane podczas konsultacji. Projekt zaakceptowany przez Zarząd został skierowany do Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Załączniki

Skład zespołu autorskiego opracowującego projekt *Wieloletniego programu współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2011-2015*.